

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Primus Siue Vis Et Virtus Exemplorum, Hoc est, Solatia Et Documenta
- Hæc Moribus, Illa Temporibus Nostris Adhibita

Stengel, Georg

Ingolstadii, Anno M.DC.L.

Caput XXI. Quarta exemplorum vtilitas, quòd fortitudinem doceant, in
aduersis omnino necessariam virtutem. Cuius rei præter D. Iacobi
Apostoli, aliud illustre sororum, & item Alphonsi regis exemplum; ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48162](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48162)

CAPVT XXXI.

Quarta Exemplorum utilitas, quòd fortitudinem doceant, in aduersis omnino necessariam virtutem. Cuius rei præter D. Iacobi Apostoli, aliud illustre fororum, & item Alphonsi Regis exemplum; causasq; afferuntur.

I.

EMIRAMIS generosi spiritûs femina, sed tamen femina, & humanorum casuum conscia, præsertim quòd timeret, Assyrios Imperium mulieris non patienter laturos, se & Babylonem muro latericio ingenti cinxit, contra omnes æmulorum insultus, tutior circummœnita, quàm exposita. Alijs pro muro est, animi fortitudo. Quamobrem Spartani urbem suam non cinxerunt, viris, quàm muris melius defendendam. Quot, & quanti sint in humanâ vita insultus, qui nescit, Germaniam intueatur, rapinis, cædibus, incendijs, foedum in modum laceratam, ac distractam. Nec finis vastandi. Sæuitur adhuc in ipsas partes, & post tantam lassitudinem, non datur tempus respirandi. Quis contra hoc murus? quis clypeus erit?

II.

Cic. lib. 4.
Tusc. qq. 5
Thom. 2. 2. q.
23 art. 2.
Aristot. 3.
Ethic.

Cassiodor. su.
per Psal. 1.

Isa. 52. 1.

Cic. lib. 2.
Tusc. qq.

Nullus securior, quàm fortitudo, quæ est affectio animi in patiendo ac perferendo summa legi parens sine timore, vt Cicero definit; aut, vt melius Theologi, est firmitas animi in sustinendis & repellendis his, in quibus maxime est difficile firmitatem habere, propter bonum virtutis. Et ex mente Philolophi, fortitudo est terribilium aggressio, etiamsi mors immineat. Quam qui non metuit, nihil in hac vita fortunæ subiectum metuit. Hac qui præditus est, vir est: Vir, ait Cassiodorus, vocatus à viribus, qui nescit in aduersis tolerandis deficere, aut in prosperis aliqua elatione se jactare, sed animo stabili defixus, & caelestium rerum contemplatione firmatus, manet semper impavidus. Optimus ergo murus, & plus quàm septemplex clypeus, est fortitudo. Quocirca, per Isaiam, hoc clypeo indui iubet Ecclesiam Deus, cum tela in eam iaciuntur: *Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion*, ait Propheta. Ait per Prophetam & Deus, cuius identidem, inter has procellas, vox est: *Estis viri. Appellata enim est ex viro virtus: viri autem, ait Tullius, propria maxime est fortitudo: cuius munera duo maxima sunt, mortis dolerisq;*

CAPVT

I

lerisq;

lorisq; contemptio. Utendum est igitur ijs, si virtutis compotes, vel potius si viri volumus esse, quoniam a vires virtus nomen est mutuata.

Ad hanc virtutem quâ viâ magis compendiariâ veniemus, quàm per exempla fortium? Fortes creantur fortibus, ait Venustus Vates. Cùm ergo suprâ ostenderim, eam inesse vim exemplis, ut trahant ad imitandum, & quodammodo similes sibi procreent intuentes; fiet utique, ut fortes euadant, qui fortium facta intuentur. Infeliciter, qui Medusam aspiciebant, in lapides mutabantur: at hæc summa falicitas est, ut fortem qui videt, mutetur in adamantem, qui nec tundi timeat, nec metuat vri. Claudio Imperatore, Herodes ad Regnum elatus, ut à Iudeis gratiam iniret, Iacobum liberè IESVM Christum Dominum confitentem capitio condemnauit. Quem cùm is, qui eum duxerat ad tribunal, fortiter Martyrium subeuntem vidisset, statim se & ipse Christianum esse professus est. Ad supplicium cùm raperentur, petijt ille à Iacobo veniam: quem Iacobus osculatus, Pax, inquit, tibi sit. Itaque vterque est securi percussus, cùm paulò antè Iacobus paralyticum sanasset. Sed plus fuit Ethnicum sanasse, & ad Martyrium incitasse exemplo, quàm paralyticum miraculo viribus restituisse.

Sed vide mihi in debiliore etiam sexu fortitudinis sic excitatæ exemplum. Cùm Archesilaus Comes, tyrannus, Ruffinam & Secundam sorores Virgines à Virginitatis palmâ, quam Deo consecrarent, & ab amore & cultu Christi Filij Dei separare contenderet, tum Donatus eius Praefectus Secundam iubet acciri, ut Ruffina soror eius, ipsâ presente, flagellis caderetur; sperabant enim sacrilegi illi, Secundam, terrore prostratam, ipsorum persuasionibus assensuram. Vt vidit autem Secunda Ruffinam flagellari, clamauit ad Iudicem: Quid agis scelestissime, hostis Regni calorum? Qui sororem meam gloriâ afficis, me verò eius gloria non pateris esse participem? Praefectus ait: Vt video, sororem tuam insaniam superas. Secunda respondit: Nec soror mea insana est, nec ego insano; sed amba Christiana sumus, & iustum est, ut simul cadamur, qua pariter Christum Dominum confitemur: Gloria enim nominis Christiani verberum ictibus augetur, & tot conciliat coronas sempiternas, quot temporarijs flagellorum ictibus pulsatur. Praefectus dixit: Hortare potius sororem tuam, ut vos ab hac iniuria vindicetis, & sponsis vestris cum gloria nobilitatis vestra restitnamini. Se-

III.

Horat. lib. 4.
carm ode 4.

In Breviar.
Rom. 25 Iulij.

IV.

Sur. die 10.
Iulij in vita
earum.

cunda respondit: Vanis terroribus niteris, & friuolis promissionibus uteris. Nobis Virginitatis dignitas adeo comperta est, ut magis optemus occidi, quam nos vinci patiamur. Praefectus ait: si inuisitis vobis erepta fuerit virginitas, quid factura estis cum Christo? Secunda respondit: Virginitas in corde puro exhibetur Christo Filio Dei. Non potest Virgo suam perdere integritatem, si nolit à justitia deslectere; via autem illata perpeffionem adfert: perpeffio palmam praparat: Tu in consensum nostrum arma cepisti, ut cogas nos velle, quod nolumus, & ijs rebus delectari, quas execramur. Admoue ignes, gladios, flagella, saxa, fustes & virgas. Quot tu poenas inferes, tot ego Martyry nostri glorias numerabo. Quoties tu in nos violentiã viêris, toties ego Martyry computabo palmas. Nostra enim gloria est poena, quam Christi amore perpeffimur: nec poterit corruptio dici, qua pro mentis tuenda integritate non times sui corporis facere jacturam. De consensu enim apud Deum judicabitur, si quis voluntate dilexerit.

V.

Senec. epist.
114.

Hoc puellarum exemplo docemur primò, fortitudinem esse quasi murum Semiramidis, contra tyrannos quosuis animantem. Philosophicè Seneca: Fortitudo est, ait, munimentum humana imbecillitatis inexpugnabile, quod qui circumdedit sibi, securus in hac vita obsidione perdurat. Nihil ergo Virgines ista metuerunt, tali cincta munimento.

VI.

Sallust. in Jugurtha.

Docemur deinde, fortitudinem fortitudine doceri. Nam eodem exemplo Tyrannus Secundam animavit, quo voluit examinare. Verè Sallustius dixit: Ego naturam unam communem omnium existimo, sed fortissimum quemque generosum esse, ut nolit etiam in perpetiando superari. Itaque & Secunda terrores tyranni, vertit in alimentum virtutis; quæ semper odit enervos animos, maulltque imitari fortia, quàm fugere.

Val. Maxim.
lib. 2.

VII.

Senec. ep. 85.

S. Bern. lib. 1.
de consider.

Docemur tertio, fortitudinem debere esse sapientem, ne, qui non potest deterreri, possit seduci; quod quidem in Ruffina & Secunda Archesilaus tentavit stupri comminatione. Scilicet, ut Seneca dixit: Fortitudo non est inconsulta temeritas, nec periculorum amor, nec formidabilium appetitus; sed est scientia distinguendi, quid sit malum, & quid non sit. Bellè S. Bernardus. Fortitudinis mater, inquit, prudentia; non enim fortitudo, sed temeritas est, quilibet ausus, quem non parturivit prudentia. Et: Bonus circuitus est, si justitia

iustitia quarit, prudentia inuenit, fortitudo vendicat, temperantia possidet: ut sit iustitia in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in usu.

Quartò docemur, vnumquemque prudentem ac sapientem, sicut Secunda à Ruffina, ita ab vtraq; exemplum fortitudinis sumere debere, vt potius cum fortibus vincat occumbendo, quàm cum timidis vincatur vitam seruando. De rege Alphonso memorat Panormitanus, vidisse eum aliquando naufragos opem sociorum implorantes. Qua in calamitate adhortatus est suos milites & vectores, vt illico subuenirent. At illi, quòd tam horrendum maris periculum pertimescerent, responderunt, Satiùs esse vnã, quàm vniuersas triremes perire. Quod vbi intellexit rex, ipsammet prætoriam nauem soluit; præstabilius esse, inquit, vnã cum socijs viris fortissimis occumbere, quàm illos videre ante oculos extrema pari. Quanto magis hoc dicendum est, cum videmus ante oculos, sanctissimum quemque fortissimè pati cruciatus, illi quidem immeritos, nobis autem fortasse debitos? Et quamquam etiam indebitos, tamen generoso cuique animo, ad virtutem extimulandam inprimis aptos. Ita enim secum statuit masculum pectus: Audendum tibi est aliquid, si vis esse aliquid, quando tam luculenta exempla te docent, non fieri, sine fortitudine, facinus magnum & memorabile,

Quas ob causas autem fortitudo exemplis discatur, ea, quæ huc vsque diximus; abundè demonstrant. Nam inprimis, si inde discimus nostro nos pede metiri, agnoscimusque, quàm nobis domi sit curta supellex ad heroica illa facinora Sanctorum comparatis, de armis nobis prouidemus, cogitamusque, quo modo virtutes, in rebus tam turbulentis omnino necessarias adipiscamur. Atque hic primus fortitudinis gradus est, fortitudinis necessitatem cognoscere, eandemque dehinc desiderare, & omninifit contendere, vt ad eam perueniamus. Deinde, si exempla ita sunt constituta, vt vim habeant, ad imitationem pelliciendi; vtique exempla fortium docebunt, quo pacto sit fortitudine in rebus magnis & excelis vtendum. Accedit, quòd gaudio potiri omnes anhelent, illudque amittere triste iudicent. Cùm ergo, vitã humanã tot aduersis permistã, è nulla prosperitate Mundi gaudia

VIII.

Panormitan.
lib. 2. de reb;
gestis Al-
phonsi.

IX.

gaudia possint perpetuari, rectè qui facit, studet id adipisci, ut etiam inter maximas tempestates, seruet animi tranquillitatem. Quare cum in exemplis videt, id fieri per fortitudinem, ipse quoque, in fluctus incidens, ad eam, quasi ad sacram quamdam anchoram confugiens, illud usurpat:

Virgil. 6.
Æneid.
X.

Nunc animis opus, Anea, nunc pectore firmo.

Denique quia laudis avidos natura fecit, etiam illi, qui nihil de aternitate cogitant, sæpe fortiter agunt, ut fortiter egisse dicantur. Siquidem magna laus, & admirabilis videri solet, tulisse sapienter casus aduersos, non fractum esse fortunam, retinuisse in rebus asperis dignitatem, ait Cicero. Quamto patientius inuitabunt ad fortiter vel agendum, vel patiendum illa exempla, quæ ostendunt, laudem gloriamque inde sperari posse sempiternam? & quidem illis, qui nihil quærunt, nisi quod sempiternum? Quare, ut fortitudinem, rebus in afflictis tam necessarium præsidium, etiam atque etiam comparemus, ijs, quæ supra commemorauimus, plura exempla addemus eorum, qui extrema quoque tam fortiter sunt passi, ut inter tormenta ipsa exultarent, quos cum tyranni pastillis tunderent, adeo non deiecerunt de mentis generositate, ut aquam in mortario tundere viderentur.

CAPVT XXXII.

Exempla letantium: Philosophi inter verbera, puerorum, aliorumque, Martyrum, inter incendia; Stephani inter saxa.

I.

Mnes gemmæ nitent, non omnes trallucent. Simili modo, quantus sit virtutis, apud homines, splendor, omnes vident; quanta autem, in interiore recessu, delectatio, non perinde apparet, nisi per verba, velut per radios quosdam foras emicet. Neque sanè est omnium, in tristibus lætari, sed exercitatissimorum. Quocirca Apostolus ait: *Omnia disciplina in presenti quidem videtur non esse gaudij, sed mæroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam, reddet iustitia. Videtur non esse gaudij,* ait; quia reuera videtur tantum, ijs scilicet, qui exteriora aspiciunt; exercitati autem pacatissimum iustitia fructum,

Hebr. 12. 11.